യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്.പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗം 111✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

അ+സ്യ ചി+ത്ത-മഹാ+വ്യാധേ+ശ്ചികിഥ്-സായാ മഹൗ/ഷധമ് .
സ്വായ+ത്തം ശ്രൃണു വ+ക്ഷ്യാമി സാധു സു+സ്വാദു നി+ശ്ചിതമ്.. 1

സ്വേനൈവ പൗരുഷേ-ണാശു+ സ്വസം-വേദന-രൂപിണാ .
യ+ത്നേന ചി+ത്ത-വേതാലസ്/ത്യക്-ത്വേ+ഷ്ടം(വ്) വ+സ്തു ജീയതേ .. 2
ത്യജ+ന്നഭി-മതം(വ്) വ+സ്തു യസ്/തിഷ്ഠതി നിരാമയഃ .
ജിതമേവ മന+സ്തേന കുദ+ന്ത ഇവ ദ+ന്തിനാ .. 3

സ്വസം-വേദന-യ+ത്നേന/ പാ+ല്യതേ ചി+ത്ത-ബാലകഃ .
അവസ്തുതോ വസ്തുനി ച/ യോ+ജ്യതേ ബോ+ധ്യതേ$^{\prime}$പി ച .. 4

ശാ+സ്ര-സ+ത്സങ്ഗ-ധീരേണ ചി+ന്താ-തപ്ത-മതാ-പിനാ .
ഛി+ന്ധി+ ത്വമായ-സേനായോ മനസൈവ മനോ മുനേ .. 5

അയ+ത്നേന യഥാ ബാല ഇത+ശ്ചേ-ത+ശ്ച യോ+ജ്യതേ .
ഭാവൈസ്/തഥൈവ ചേതോ+ന്തഃ(ഖ്) കിമി-വാ+ത്രാസ്തി ദുഷ്കരമ് .. 6
സത്/കർമണി സമാ+ക്രാ+ന്ത-മുദർകോ-ദയ-ദായിനി .
സ്വ-പൗരുഷേ/ണൈവ മന+ശ്ചേത-നേന നിയോജ-യേത് .. 7

സ്വായ+ത്ത-മേകാ+ന്ത-ഹിതം(സ്)/ സ്വേപ്/സിത+ത്യാഗ-വേദനമ് .
യ+സ്യ ദുഷ്/കരതാം(യ്) യാതം(ൻ) ധി+ക്തം പുരുഷ-കീടകമ് .. 8

അര+മ്യം ര+മ്യ-രൂപേണ ഭാവയി+ത്വാ+/ സ്വസം-വിദാ .
മ+ല്ലേനേവ ശിശു+ശ്ചി+ത്ത-മയത്-നേനൈവ ജീയതേ .. 9

പൗരുഷേണ+ പ്രയ+ത്നേന ചി+ത്ത-മാ+ശ്വേവ ജീയതേ .
അചി+ത്തേനാ+പ്രയ+ത്നേന പദം ബ്ര+ഹ്മണി ദീയതേ .. 10

സ്വായ+ത്തം(ഞ്)ച സുസാ+ധ്യം(ഞ്)ച+ സ്വചി+ത്താ+ക്രാന്തി-മാ+ത്രകമ് .
ശക്നു-വ+ന്തി ന യേ കർതും(ൻ) ധി+ക്താൻ/പുരുഷ-ജമ്ബു/കാൻ .. 11

സ്വ-പൗരു-ഷൈക-സാ+ധ്യേന+ സ്വേപ്/സിത+ത്യാഗ-രൂപിണാ .
മനഃ(ഫ്)പ്രശമ-മാ+ത്രേണ വിനാ നാ+സ്തി ശുഭാ ഗതിഃ .. 12

മനോ-മാരണ-മാ+ത്രേണ സാ+ധ്യേന+ സ്വാത്മ-സംവിദാ .
നിഃ(സ്)സപത്ന-മനാ+ദ്യന്ത/മനിങ്/ഗന-മിഹോ-ച്യതാമ് .. 13

ഈപ്സിതാ-വേദനാ+ഖ്യാ+ത്തു മനഃ(ഫ്)പ്രശമനാ-ദൃതേ .
ഗുരൂപ-ദേശ-ശാസ്ത്രാർഥ/മ+ന്ത്രാ+ദ്യാ യു+ക്തയസ്/തൃണമ് .. 14

സർവം സർവ-ഗതം ശാ+ന്തം ബ്ര+ഹ്മ സംപ+ദ്യതേ തദാ .
അസം-ക+ല്പന-ശസ്/ത്രേണ+ ച്ഛിന്നം(ഞ്) ചിത്തം(ങ്) ഗതം(യ്) യദാ .. 15

സ്വസം-വേദന-സാ+ധ്യേഽസ്മിൻഥ്.സംകല്പാ-നർഥ-ശാസനേ .
ശാ+ന്തായാ-മ+ത്ര വപുഷി പുംസഃ(ഖ്) കൈവ കദർ/ഥനാ .. 16

നൂനം(ൻ) ദൈവ-മനാ-ദൃ+ത്യ മൂഢ-സംക+ല്പ-ക+ല്പിതമ് .
പുരുഷാർ/ഥേന സംവി+ത്ത്യാ നയ ചി+ത്തമ-ചി+ത്തതാമ് .. 17

താം മഹാ-പദവീ-മേകാം(ങ്) കാമ+പ്യധി-ഗതം(ഞ്) ചിരമ് .
ചി+ത്തം(ഞ്) ചിദ്/ഭ+ക്ഷിതം(ങ്) കൃ+ത്വാ/ ചി+ത്താ-ദപി പരോ ഭവ ..
18

ഭവ ഭാവ-നയാ യു+ക്തോ യു+ക്തഃ(ഫ്) പരമയാ ധിയാ .
ധാര-യാ+ത്മാന-മ+വ്യ+ഗ്രോ/+ ഗ്രസ്ത-ചി+ത്തം(ൻ) തതഃ(ഫ്) പരമ് .. 19

പരം പൗരുഷ-മാ+ശ്രി+ത്യ നീ+ത്വാ ചി+ത്തമ-ചി+ത്ത-താമ് .
താം മഹാ-പദവീ-മേഹി യ+ത്ര നാശോ ന വി+ദ്യതേ .. 20

സംവേദന-വിപ+ര്യാസ-രൂപിണീ ധീരിവാ-ചലാ .
ജേതു-മാശു മനോ രാമ പൗരുഷേ-ണൈവ ശ+ക്യതേ .. 21

അനു+ദ്വേഗഃ(ശ്) ശ്രിയോ മൂല-മനു+ദ്വേഗാത്/പ്രവർ/തതേ .
ജ+ന്തോർ/മനോജയോ യേന+ ത്രിലോകീ/വിജയസ്/തൃണമ് .. 22

ന ശസ്ത്ര-ദലനോത്/പാത/പാതാ യ+സ്യാം മനാഗപി .
സ്വഭാവ-മാ-ത്ര+വ്യാവൃ+ത്തൗ/ ത+സ്യാം(ങ്) കൈവ കദർഥനാ .. 23

അപി+സ്വ-വേദനാ+ക്രാ+ന്തൗ/ ന ശ+ക്താ യേ നരാധമാഃ .
കഥം(വ്) വ്യവ-ഹരി+ഷ്യ+ന്തി+ വ്യവഹാര-ദശാ-സു തേ .. 24

പുമാ+ന്മൃതോഽ+സ്മി ജാതോഽ+സ്മി/ ജീവാ-മീതി കുദൃഷ്-ടയഃ .
ചേതസോ വൃ+ത്തയോ ഭാ+ന്തി ചപല+സ്യാ/സദു+ത്ഥിതാഃ .. 25

ന ക+ശ്ചനേഹ+ മ്രിയതേ/ ജായതേ ന ച ക+ശ്ചന .
സ്വയം(വ്) വേ+ത്തി മൃതം സ്വ+സ്യ/ ലോക-മ+ന്യം/ സ്വകം മനഃ .. 26

ഇതോ യാതി പരംൽ) ലോകം/ സ്ഫുര+ത്യ+ന്യ-തയാ മനഃ .
ത+ത്ത+സ്യൈ+ത്യേ/തദാ-മോ+ക്ഷ/മതോ മൃതിഭയം(ങ്) കുതഃ .. 27

ഇഹ-ലോകേന വിചര+ത്വിഹ-ലോകേ പര+ത്ര ച .
ചി+ത്തമാ-മോ+ക്ഷ-മാസ്തേ്ऽ+സ്യ രൂപ-മന്യ+ന്ന വി+ദ്യതേ .. 28

മൃതേ+ ഭ്രാതരി ഭൃ+ത്യാദൗ/+ ക്ലേശ ആ+ക്രി-യതേऽന്യതഃ .
ത+ത്സ്വ/ചി+ത്തംസ്വ-ചൈത+ന്യ+/വ്യാവൃ+ത്താത്-മേതി മേ മതിഃ .. 29

സതി പ+ഥ്യേ തതേ ശു+ഭ്രേ ചി+ത്തോപ-ശമനാ-ദൃതേ .
തിര്യ-ഗൂർധ്വ/മധസ്-താ+ച്ച ഭൂയോ-ഭൂയോ വിചാരിതമ് .. 30

യാവ+ന്നാസ്തി കിലോ-പായ+ശ്ചിത്തോപ-ശമനാ-ദൃതേ .
ഋതേ ത+ഥ്യേ തതേ ശു+ഭ്രേ ബോധേ ഹൃ+ദ്യു-ദിതേ സതി .. 31

മനോ-വിലയ-മാ+ത്രേണ വി+ശ്രാന്തി-രുപ-ജായതേ .
വ്യായതേ ഹൃദയാ-കാശേ ചിതി ചി+ച്ച+ക്ര-ധാരയാ .. 32

മനോ മാരയ നിഃ(ശ്)ശങ്കം(ൻ) ത്വാം പ്രബധ്/ന+ന്തി നാധയഃ .
യദി ര+മ്യമ-ര+മ്യ+ത്വേ/+ ത്വയാ സംവി-ദിതം(വ്) വിദാ .. 33

ഛി-ന്നാ+ന്യേവ തദാങ്/ഗാനി ചി+ത്ത+സ്യേതി മതിർമമ .
അയം സോऽഹ-മിദം(ൻ) ത+ന്മ/ ഏതാവ+ന്മാത്രകം മനഃ .. 34

തദ-ഭാവന-മാ+ത്രേണ ദാ+ത്രേ-ണേവ വിലൂ-യതേ .
ഛിന്നാ+ഭ്ര/മ+ണ്ഡലം(വ്) വ്യോമ്നി/ യഥാ ശരദി ധൂയതേ .. 35

വാതേനാ-ക+ല്പനേ-നൈവം(ൻ) തഥാ ത+ദ്ധൂയതേ മനഃ .
ഭവന്തി യത്ര/ ശസ്ത്രാ+ഗ്നി-പവനാസ്-ത+ത്ര ഭീർ-ഭവേത് .. 36

സ്വായതേ മൃദുനി+ സ്വ+ച്ഛേ കിമ-സംക+ല്പനേ ഭയമ് .
ഇദം/ ശ്രേയ ഇദ നേതി/ സി+ദ്ധമാ-ബാല-മ+ക്ഷതമ് .. 37

ബാലം/ പു+ത്ര-മിവോ-ദാരേ മനഃ(ശ്) ശ്രേയസി യോജയേത് .
അ+ക്ഷയം(ഞ്) ചാനവം(ഞ്) ചേതഃ(സ്)
സിംഹം/ സംസൃതി-ബൃം-ഹണമ് .
ഘ്ന+ന്തി യേ തേ ജയ+ന്തീഹ നിർവാണ-പദ-ദായിനഃ .. 38

ഭീമാഃ(സ്) സംഭ്രമ-ദായിന്യഃ(സ്) സംക+ല്പ-കദനാ-ദിമാഃ .
വിപദഃ(സ്) സംപ്ര-സൂയ+ന്തേ മൃഗ-തൃഷ്ണാ മരാ-വിവ .. 39

ക+ല്പാ+ന്ത/പവനാ വാ+ന്തു /യാ+ന്തു ചൈക+ത്വ/മർണവാഃ .
തപ+ന്തു+ ദ്വാദശാ-ദിത്യാ/ നാസ്തി നിർ/മനസഃ(ഹ) ക്ഷതിഃ .. 40

മനോ-ബീജാത്.സമു+ദ്യന്തി സുഖ-ദുഃഖേ ശുഭാ-ശുഭേ .
സംസാര-ഖ+ണ്ഡകാ ഏതേ ലോക-സപ്തക-പ+ല്ലവാഃ .. 41

അസം(ങ്)ക+ല്പന-മാ+ത്രൈക-സാ+ധ്യേ സകല-സി+ദ്ധിദേ .
അസം(ങ്)ക+ല്പന-സാ+മ്രാ+ജ്യേ തിഷ്ഠാ-വഷ്ടബ്ധ-തത്പദഃ .. 42

പ്രയ+ച്ഛ+ത്യുത്തമാ-ന+ന്ദം(ങ്) ക്ഷീയമാണം മനഃ ക്രമാത് .
കാഷ്ഠ+ക്ഷീണാങ്ഗ/കാങ്/ഗാരോ യഥാങ്ഗാ/ര+ക്ഷയാർ/ഥിനഃ .. 43

അപി+ബ്ര+ഹ്മ-കുടീ-ല+ക്ഷം മനസ+ശ്ചേത്-സമീഹിതമ് .
തദണോ-രന്തരേ+ വ്യ+ക്തം വിഭ+ക്തം പരി-ദൃശ്യതേ .. 44

(വസന്തതിലകം 14)

സംക+ല്പ-മാ+ത്ര-വിഭവേന കൃതാ+ത്യനർഥം
സംക+ല്പ-മാ+ത്ര-വിഭവേന സുസാധി-താർഥമ് .
സം/തോഷ-മാ+ത്ര-വിഭവേന മനോ വിജി+ത്യ
നിത്യോദി-തേന ജയമേഹി നിരീപ്സി-തേന .. 45

(ദ്രുതവിളംബിതം 12)

പരമ-പാവ-നയാ വിമനസ്-തയാ
സമ-തയാ മത-യാ+ത്മ-വിദാമപി .
ശമിതയാ മിത-യാ+ന്തര-ഹംതയാ
യദവ-ശിഷ്ട-മജം പദ-മസ്തു തത് .. 46

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്പത്തി+പ്രകരണേ ചിത്ത-ചികിത്സാനാ-മൈകാ-ദശോത്തര-ശതതമഃ
സർഗഃ .. 111 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
6.10.2023